

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 ♦ tālr. (+371) 67388624 ♦ fākss (+371) 67388634 ♦ e-pasts: ptac@ptac.gov.lv

AS „Elīza-K”

Reģ.Nr.40003304327

Augusta Deglava ielā 50

Rīgā, LV-1035

(...)

LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem līguma
noteikumiem

Rīgā

2008.gada 12.septembrī

Nr.46-lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – *PTAC*) 2008.gada 23.maijā saņēma (...) (turpmāk – *Patērētājs*) 2008.gada 19.maija iesniegumu (turpmāk – *Iesniegums*) par AS „Elīza-K” (turpmāk – *Sabiedrība*) Pasūtījuma veidlapu Nr.(...) (turpmāk – *Pasūtījuma veidlapa*), kurā iekļauti netaisnīgi un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* (turpmāk – *PTAL*) 6.panta trešās daļas 10.punktam neatbilstoši noteikumi.

PTAC, izskatot lietā esošos materiālus, norāda:

1. 2008.gada 8.martā *Patērētājs* parakstīja *Sabiedrības Pasūtījuma veidlapu* par skapja (...) (turpmāk – *Skapis*) iegādi pilnā komplektācijā 487.00 LVL vērtībā.

2. 2008.gada 12.martā *Patērētājs* saņēma *Skapi* nepilnā komplektācijā - *Skapim* nebija žalūzijas durvis 132.00 LVL vērtībā.

3. 2008.gada 24.aprīlī *Patērētājs* griezās pie *Sabiedrības* ar pretenziju (turpmāk – *Pretenzija*). *Pretenzijā* *Patērētājs* norādīja, ka atkāpjas no *Pasūtījuma veidlapas* un pieprasīja *Sabiedrību* atmaksāt saņemto avansa maksājumu pilnas *Skapja* cenas apmērā.

4. 2008.gada 30.aprīlī *Patērētājs* saņēma *Sabiedrības* rakstisku atbildi (turpmāk – *Atbilde*) uz *Pretenziju*, kurā norādīts, ka *Skapja* nepiegādātās žalūzijas durvis atrodas *Sabiedrības* noliktavā. *Atbildē* *Patērētājam* izteikts lūgums ierasties veikalā (...), lai saskaņotu *Skapja* žalūzijas durvju piegādes laiku.

5. 2008.gada 23.maijā *PTAC* saņēma *Patērētāja Iesniegumu*.

6. 2008.gada 14.jūlijā *PTAC* nosūtīja *Sabiedrībai* vēstuli Nr.(...), kurā tika norādīts, ka *Sabiedrības Pasūtījuma veidlapā* esošie noteikumi – „*Pasūtījuma atteikuma gadījumā iemaksātais avanss netiek atgriezts*” un „*Garantija 2 gadi*” – neatbilst *PTAL* noteikumiem. *PTAC* pieprasīja *Sabiedrībai* līdz 2008.gada 23.jūlijam sniegt informāciju par to, vai tādus pašus pasūtījuma noteikumus, kā *Pasūtījuma veidlapas* noteikumus *Sabiedrība* piedāvā arī citām personām, kas atbilst *PTAL* 1.panta 3.punktā noteiktai patērētāja definīcijai, kā arī aicināja *Sabiedrību* izteikt viedokli par *Pasūtījuma veidlapas* noteikumu atbilstību *PTAL* un citu normatīvo aktu prasībām, sniegt informāciju par veiktajām darbībām sakarā ar konstatēto netaisnīgo noteikumu izslēgšanu vai grozīšanu.

7. 2008.gada 28.jūlijā *PTAC* saņēma *Sabiedrības* vēstuli(...), kurā norādīts, ka *Pasūtījuma veidlapas* (līguma) noteikumi *Patērētāja* un *Sabiedrības* starpā tika apspriesti pirms viņš noslēdza ar *Sabiedrību* līgumu par *Skapja* iegādi. *Sabiedrība* norāda, ka *Patērētājs* parakstīja *Pasūtījuma veidlapu* un vienojās ar *Sabiedrību* par visiem būtiskajiem *Pasūtījuma veidlapas* noteikumiem, tajā skaitā par preces izgatavošanas termiņu un avansa neatgriešanas nosacījumiem. *Sabiedrība* arī norāda, ka *Patērētājam* bija reāla iespēja ietekmēt *Pasūtījuma veidlapas* noteikumus, nepiekrīst preces izgatavošanas ilgajam termiņam un neparakstīt *Pasūtījuma veidlapu*, bet *patērētājs*, parakstot *Pasūtījuma veidlapu* un atsakoties no skapī esošajām durvīm, papildus lūdza, lai viņam tiktu izgatavotas un piegādātas tieši žalūzijas durvis, kas arī ieildzinājis pasūtījuma izpildes termiņu. *Sabiedrība* paskaidro, ka, izmainot preces komplektāciju, *Patērētājs* tika informēts par pasūtījuma termiņu, un, parakstot *Pasūtījuma veidlapu*, piekrita šiem noteikumiem. *Sabiedrība* piekrīt, ka pasūtījuma veidlapā ir ierakstāms nosacījums, kurā patērētājam paredzēta iespēja saņemt naudu, ja no pasūtījuma atkāpjas *Sabiedrība*, kā arī *Sabiedrība* piekrīt *Pasūtījuma veidlapā* esošo noteikumu „2 gadu garantijas termiņš” izteikt šādi: „*saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likumu precei ir 2 gadu garantijas termiņš*”.

8. 2008.gada 1.augustā *PTAC* nosūtīja *Sabiedrībai* vēstuli Nr.(...), kurā *PTAC* pieprasīja *Sabiedrībai* līdz 2008.gada 15.augustam iesniegt pierādījumus par to, ka *Pasūtījuma veidlapas* noteikumi tika apspriesti *Patērētāja* un *Sabiedrības* starpā, kā arī iesniegt divu ar patērētājiem noslēgtu līgumu kopijas un patērētājiem piedāvātā līguma projektu.

9. 2008.gada 15.augustā *PTAC* saņēma *Sabiedrības* 2008.gada 11.augusta vēstuli Nr.(...), kurai pievienotas divu ar patērētājiem noslēgtu līgumu kopijas un patērētājiem piedāvātā līguma projekts (turpmāk – *Līguma projekts*).

10. 2008.gada 20.augustā *PTAC* nosūtīja *Sabiedrībai* vēstuli Nr.(...), kurā *PTAC* pieprasīja līdz 2008.gada 3.septembrim *Sabiedrībai* grozīt *Līguma projektā* iekļautos noteikumus – „*Garantija 2 gadi saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likumu*” un „*Gadījumā, ja no pasūtījuma atkāpjas sabiedrība pasūtītājam tiek atgriezta iemaksātā avansa summa*”.

11. 2008.gada 29.augustā *PTAC* saņēma *Sabiedrības* vēstuli (...), kurā norādīts, ka *PTAC* piedāvātās izmaiņas, kas veicamas *Līguma projektā*, ir pretrunā ar *PTAL* 5.panta pirmo daļu, jo *Sabiedrība* nevēlas savos līgumos patērētājiem piemērot papildus līgumsodu. Tāpat *Sabiedrība* norāda, ka jebkurš patērētājs ir tikai apmierināts, ja pasūtījuma veidlapā rakstiski ir norādīts, ka garantijas termiņš ir 2 gadi. *Sabiedrība* paskaidro, ka tā ir patērētāja garantija, kuru viņš vēlas redzēt atrunātu rakstiski. Savukārt *PTAC* piedāvātais „prasījuma pieteikuma termiņš” kā garantijas aizvietotājs ierobežos patērētāju tiesības griezties tiesā ar prasījumu pret *Sabiedrību*.

PTAC saskaņā ar *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 4., 6.punkta un Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumu Nr.632 „*Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikums*” 4.13.apakšpunkta noteikumiem ir izvērtējis *Sabiedrības Pasūtījuma veidlapas* un *Līguma projekta* noteikumu atbilstību *PTAL* prasībām un citu normatīvo aktu prasībām savas kompetences ietvaros un norāda sekojošo:

1. Saskaņā ar *PTAL* 1.panta 5.punktu *Sabiedrība* ir atzīstama par pārdevēju, līdz ar to *Sabiedrības* noslēgtajiem līgumiem ar patērētājiem ir jāatbilst *PTAL* prasībām.

2. Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikumiem „*patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi*”. Savukārt saskaņā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu „*ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem*”. Tātad atbilstoši *PTAL* 6.panta pirmās daļas noteikumiem *Sabiedrība* nedrīkst iekļaut netaisnīgus līguma noteikumus patērētājiem piedāvātajos līgumos un to projektos.

3. *PTAL* 6.panta piektajā daļā noteikts, ka „*Līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam līdz ar to nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus*”. No šīs tiesību normas izriet, ka noteikums vienmēr uzskatāms par neapspriestu, ja tas ir sastādīts iepriekš un patērētājam tādēļ nav bijusi iespēja ietekmēt tā saturu. Turklāt atbilstoši *PTAL* 6.panta sestajai daļai „*Ja ir apspriesti līguma atsevišķi noteikumi vai atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi*”. Savukārt *PTAL* 6.panta septītā daļa nosaka, ka „*Ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt*”.

PTAC norāda, ka par apspriestiem līguma noteikumiem uzskatāmi līguma noteikumi, par kuriem līgumslēdzēji, savstarpēji tos apspriežot

(savstarpēji apmainoties viedokļiem), ir vienojušies. Līdz ar to parakstīts līgums pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēji ir savstarpēji apsprieduši katru līguma noteikumu atsevišķi. Teorētiska iespēja apspriest katru līguma noteikumu atsevišķi nepierāda, ka konkrētajā gadījumā ir notikusi. (sk. *Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedums lietā Nr.C30519003 motīvu daļas 14.punktu*).

Sabiedrības vēstulē Nr.(...), kas *PTAC* saņemta 2008.gada 28.jūlijā, norādīts, ka līguma (*Pasūtījuma veidlapas*) noteikumi *Patērētāja* un *Sabiedrības* starpā tika apspriesti pirms viņš noslēdza līgumu ar *Sabiedrību* par *Skapja* iegādi. *Sabiedrība* norāda, ka *Patērētājs* parakstīja *Pasūtījuma veidlapu* un vienojās ar *Sabiedrību* par visiem būtiskajiem *Pasūtījuma veidlapas* noteikumiem, tajā skaitā par preces izgatavošanas termiņu un avansa neatgriešanas nosacījumiem, kā arī *Patērētājam* bija reāla iespēja ietekmēt *Pasūtījuma veidlapas* noteikumus, nepiekrīst preces izgatavošanas ilgajam termiņam un neparakstīt *Pasūtījuma veidlapu*, bet *patērētājs*, parakstot *Pasūtījuma veidlapu* un atsakoties no skapī esošajām durvīm, papildus lūdza, lai viņam tiktu izgatavotas un piegādātas tieši žalūzijas durvis, kas arī ieildzinājis *pasūtījuma* izpildes termiņu.

Saskaņā ar *PTAL* 6.panta septīto daļu *Sabiedrībai* līdz 2008.gada 15.augustam bija jāiesniedz *PTAC* pierādījumi, kas apliecinātu, ka *Pasūtījuma veidlapas* noteikumi *Sabiedrības* un *Patērētāja* starpā tika apspriesti. *PTAC* norāda, ka *Sabiedrība* nav iesniegusi *PTAC* pierādījumus saskaņā ar *PTAL* 6.panta sesto daļu, kas apliecinātu, ka *Pasūtījuma veidlapas* noteikumi *Sabiedrības* un *Patērētāja* starpā tika apspriesti. Tādējādi saskaņā ar *PTAL* 6.panta piektās daļas noteikumiem *Pasūtījuma veidlapas* noteikumi atzīstami par neapspriestiem līguma noteikumiem *Patērētāja* un *Sabiedrības* starpā, izņemot *Pasūtījuma veidlapas* būtiskās sastāvdaļas.

PTAC vērš uzmanību, ka *PTAL* tiesību normas uzskatāmas par speciālajām tiesību normām attiecībā pret *Civillikuma* normām, kas regulē to pašu tiesību aspektu.

4. *Pasūtījuma veidlapā* norādīts: „*Garantija 2 gadi*”. Saskaņā ar *PTAL* 16.pantu pirmo daļu „*Garantija ir ražotāja, pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja apliecinājums, ka prece vai pakalpojums, vai to sastāvdaļa noteiktu laiku saglabās lietošanas īpašības, drošumu un izpildījumu un ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs uzņemas papildu saistības, kas nav paredzētas šajā likumā un citos normatīvajos aktos*”. Savukārt *PTAL* 16.panta otrā daļa nosaka: „*Garantija dodama rakstveidā, tā ir brīvi pieejama pirms preces iegādāšanās vai pakalpojuma saņemšanas, un tajā skaidri norādīti nosacījumi prasījuma pieteikšanai attiecībā uz garantiju, garantijas termiņš — laikposms, uz kuru attiecināta garantija, kā arī garantijas devēja nosaukums (firma) vai vārds, uzvārds un adrese. Garantijā norāda, ka patērētājam ir noteiktas tiesības saskaņā ar normatīvajiem aktiem un ka garantija šīs tiesības*

neietekmē. Ja garantija neatbilst šiem noteikumiem, tas neietekmē garantijas derīgumu un patērētājs ir tiesīgs pieprasīt, lai garantija tiktu izpildīta”.

*PTAC norāda, ka Sabiedrības „2 gadu garantija” nav garantija PTAL izpratnē, jo no Pasūtījuma veidlapas noteikumiem nav redzams, ka Sabiedrība uzņēmos papildus saistības. PTAC vērš uzmanību uz to, ka saskaņā ar PTAL 27.panta pirmo daļu patērētājam ir tiesības pieteikt prasījumu par preces vai pakalpojuma neatbilstību līguma noteikumiem divu gadu laikā no preces iegādes vai pakalpojuma saņemšanas dienas. Konkrētajā gadījumā vārds „garantija” tiek lietots nepamatoti. Tādējādi PTAC norāda, ka, lai Sabiedrības patērētājiem piedāvāto „garantiju” varētu uzskatīt par garantiju PTAL izpratnē, tad saskaņā ar PTAL 16.panta pirmo daļu Sabiedrībai ir jāuzņemas **papildus saistības**, kas nav paredzētas šajā likumā un citos normatīvajos aktos. Piemēram, ja ražotājs vai pārdevējs precei vai pakalpojuma sniedzējs pakalpojumam ir devis garantiju, tad pēc PTAL noteiktā divu gadu termiņa beigām pēc preces iegādāšanās vai pakalpojuma saņemšanas dienas patērētājs ir tiesīgs pieteikt prasījumu visā atlikušajā garantijas termiņa laikā saskaņā ar garantijas dokumentā norādītajiem nosacījumiem.*

*PTAC norāda, ka Līguma projektā iekļauts noteikums, kas paredz: „Garantija 2 gadi saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likumu”. PTAC paskaidro, ka arī šādā gadījumā Sabiedrība nepamatoti lieto vārdu „garantija”, jo saskaņā ar PTAL 16.panta pirmo daļu, **garantija ir papildus saistības, ko Sabiedrība uzņemas un kas nav paredzētas PTAL un citos normatīvajos aktos.***

*5. Pasūtījuma veidlapā norādīts: „Pasūtījuma atteikuma gadījumā iemaksātais avanss netiek atgriezts”. PTAL 6.panta trešās daļas 10.punkts nosaka: „par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas atļauj ražotājam, pārdevējam vai pakalpojuma sniedzējam paturēt patērētāja samaksāto summu, ja patērētājs atkāpjas no līguma, bet neparedz patērētājam tādu pašu iespēju, proti, **saņemt ekvivalentu summu**, ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojumu sniedzējs atkāpjas no līguma”. Iepriekšminētais Pasūtījuma veidlapas noteikums saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 10.punktu vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums, jo Pasūtījumā veidlapā nav paredzēta iespēja Patērētājam saņemt ekvivalentu summu, ja no pasūtījuma atkāpjas Sabiedrība.*

*Līguma projektā norādīts, ka „Gadījumā, ja no pasūtījuma atkāpjas sabiedrība pasūtītājam tiek atgriezta iemaksātā avansa summa”. PTAC norāda, ka arī šāds Līguma projekta noteikums saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 10.punktu ir vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums, jo tas neparedz patērētājam saņemt **ekvivalentu summu, ja no pasūtījuma atkāpjas Sabiedrība**. PTAC informē, ka līguma noteikums atbildīs PTAL prasībām tad, ja situācijā, kad Sabiedrība atkāpsies no pasūtījuma, Sabiedrība patērētājam atmaksās ne tikai patērētāja avansa maksājumu, bet arī līgumsodu patērētāja iemaksātā avansa apmērā.*

PTAC norāda, ka šis administratīvais akts neizslēdz *Sabiedrībai* iespēju vērsties tiesā par zaudējumu piedziņu no patērētāja situācijā, kad patērētāja nepamatotas no līguma atkāpšanās gadījumā patērētājs būs radījis *Sabiedrībai* zaudējumus. *PTAC* vērs uzmanību, ka tiesas kompetencē ir izskatīt lietas par zaudējumu apmēru un piedziņu.

Ņemot vērā augstāk minēto un pamatojoties uz *PTAL* 1.panta 5.punktu, 3.panta 2.punktu, 6.panta piekto, sesto un septīto daļu, kā arī 6.panta trešās daļas 10.punktu, 16.panta pirmo un otro daļu, 25.panta ceturtais daļas 4. un 6.punktu, astotās daļas 2.punktu, Ministra kabineta 2006.gada 1.augusta noteikuma Nr.632 „*Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikums*” 4.13.punktu, *PTAC* **uzdod Sabiedrībai**:

- 1) pārtraukt pildīt ar *Patērētāju* noslēgtās *Pasūtījuma veidlapas* noteikumu, kas paredz: „*Pasūtījuma atteikuma gadījumā iemaksātais avanss netiek atgriezts*”;
- 2) pārtraukt pildīt ar citiem patērētājiem tādus pašus *pasūtījuma veidlapas* noteikumus kā *Pasūtījuma veidlapas* noteikumu, kas paredz: „*Pasūtījuma atteikuma gadījumā iemaksātais avanss netiek atgriezts*”, ja tie nav apspriesti *Sabiedrības* un patērētāju starpā;
- 3) **mēneša laikā no administratīvā akta spēkā stāšanās dienas** grozīt *Līgumu projekta* noteikumus, kas paredz: „*Garantija 2 gadi saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likumu*” un „*Gadījumā, ja no pasūtījuma atkāpjas sabiedrība pasūtītājam tiek atgriezta iemaksātā avansa summa*”;
- 4) **mēneša laikā no administratīvā akta spēkā stāšanās dienas** sniegt informāciju *PTAC* par administratīvā akta izpildi atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem (t.sk., iesniedzot pārstrādāto līguma projektu).

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu adresāts var apstrīdēt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātiem, iesniedzot iesniegumu Patērētāju tiesību aizsardzības centrā, Rīgā, K.Valdemāra ielā 157.

Direktore

(paraksts)

B.Vītoliņa

(zīmogs)

IZRAKSTS PAREIZS

